

VIRŽINI GRIMALDI

KRAJNJE JE
VREME DA
UPALIMO
ZVEZDE

S francuskog prevela
Bojana Janjušević

Imala je oči u kojima je bilo tako dobro živeti da nisam znao kuda bih mogao da odem od njih.

Romen Gari, *Obećanje u zoru*

Sinovi još živih majki, ne zaboravite da su vaše majke smrtne. Nisam ovo uzalud pisao ako bar jedan od vas, nakon čitanja ove moje tužbalice, bude nežniji prema svojoj majci. Volite je bolje nego što sam ja umeo da volim svoju majku. Svakog dana unesite u njen život jednu radost, to vam kažem iz dubine svog kajanja, s vrha svoje žalosti.

Alber Koen, *Knjiga o mojoj majci*

၁

Za moju majku

Ana

– Ana, dođi do mene kad završiš smenu! Treba nešto da ti kažem.

Vezujem kecelju oko struka i još jednom prolazim salom pre nego što stignu prvi gosti. Znam šta će mi Toni saopštiti, načula sam juče jedan razgovor. Bilo je pitanje vremena.

Pre tri meseca, *Bela krčma* izbila je na vrh liste najboljih restorana u Tuluzu. I pre toga smo imali dosta gostiju, a sad smo stalno bili krcati. Nisam imala vremena da sklonim iskorišćen pribor sa stola a već je neko za njega sedao. Sama sam služila, Toni mi je pomagao kad nije imao ništa drugo da radi.

Prošlog ponedeljka, kad sam donela krem brule za sto broj šest, uši su mi se odjednom zapušile, pogled se zamutio, a noge omlitavile. Desert je završio na glavi gosta, a ja u gazdinoj kancelariji.

Počeo je da urla, na to sam navikla, to je značilo da brine. Jednog dana, poverio mi je da ima *situs inversus*: srce mu je bilo s desne strane, a jetra s leve. Očigledno je kod njega i razgovor bio naopak.

– Šta izvodiš, Ana?

– Izvodim to da imam neku bolest.

– Ali zašto to radiš?

– Da bih zabavila goste, kakvo pitanje! Večeras je bilo suviše mirno, zar ne?

Oslobodio se besa dugim uzdahom, zatim je prešao u saosećajnu fazu.

– Dobro, sad je sve u redu?

– Bolje je, vraćam se tamo.

– Pusti, ja ću se večeras pobrinuti za sve. Ali sutra si tu, važi?

– Jesam li nekad izostala?

Nasmešio se. Iskoristila sam to.

– Umorna sam, Toni. Približavam se četrdesetoj godini, ne mogu više da držim ovaj ritam. Bilo bi stvarno dobro da zaposliš još nekog.

– Znam, znam, već si mi to rekla. Videću šta mogu da učinim.

Uzeo je telefon i pozvao Estel, svoju ljubavnicu, pa joj rekao da bi u tom trenutku najviše voleo da je u njenim gaćicama. Na osnovu toga sam zaključila da je naš razgovor završen.

Moj komšija Pol tvrdi da bih morala da promenim posao. On je nastavio da vodi očev kiosk, pa očigledno misli da poslove donose rode, koje su se preorijentisale pošto je posao donošenja beba poveren kupusu i ružama.

Istina je da ni za šta drugo nisam stručna. Pohađala sam višu školu iz računovodstva i menadžmenta. Saznala sam da sam trudna poslednjeg dana ispitnog roka. Matijas je solidno zarađivao, odlučili smo da ja brinem o Kloe. Tri godine kasnije, kad je ona pošla u vrtić, javila sam se na nekoliko desetina konkursa u računovodstvu i administraciji. Pozvana sam na samo jedan razgovor, a i na tom jednom sam shvatila da sam

s vremenom nagomilala razne mane. Nisam imala nikakvog radnog iskustva, dala sam sebi trogodišnju pauzu da bih se zabavljala s bebom, bestidno sam ponavljala odgovor „ne“ na pitanje „može li neko da se pobrine za vaše dete u slučaju da ste hitno potrebni na poslu“. Nisam mogla da izađem na crtu svim onim, u borbi prekaljenim, brojnim diplomama okićenim kandidatima, čiji prioriteta nisu nikad boravili u njihovoj materici.

Prihvatila sam, dakle, predlog Tonija, Matijasovog druga koji je držao restoran. Prvih sedam godina, radila sam samo za obrok u podne, što mi je omogućavalo da provodim dosta vremena sa ćerkama. Sve dok nisam došla u situaciju da nemam izbora do da radim i uveče.

Baš sam navlačila zastore kad me je Toni pozvao iz svoje kancelarije. Otišla sam i sela prekoputa njega.

– Znaš da te mnogo volim, Ana.

Situs inversus. Loše zvuči.

– Radiš ovde koliko... deset godina?

– Četrnaest.

– Četrnaest, vreme leti. Još se sećam našeg prvog razgovora, bila si sva nekako...

– Pređimo na stvar, Toni.

Masira slepoočnice jagodicama prstiju, a onda uzdahne.

– Estel je ostala bez posla, želim da je zaposlim.

– Uh! Dobro je. Mislila sam da ćeš mi saopštiti neku lošu vest! Znam da to nije najpoštenije prema tvojoj ženi, ali šta je tu je, to je tvoj problem. Kad počinje?

On zavrte glavom.

– Želim da je zaposlim *na tvoje mesto*, Ana.

Toj rečenici treba nekoliko sekundi da dopre do mog mozga.

– Kako misliš, na moje mesto? Ne možeš to da uradiš!

– Znam, nemam nijedan razlog da te otpustim, mada bi se sigurno nešto našlo kad bih se potrudio da potražim. Ali ne želim to da ti uradim, ne zaslužuješ to. Imam predlog za tebe: razići ćemo se kao prijatelji, sačinićemo ugovor i daću ti kovertu u znak zahvalnosti.

Ne znam koliko sam vremena ostala nepomična, bez ikakve reakcije. Dovoljno da mi kroz glavu prođu svi računi koje nisam platila. Dovoljno da zamislim frižider koji će uskoro biti još prazniji. Dovoljno da shvatim da će pozivi izvršiteljâ da se udvostruče. Dovoljno da mi pred oči iskrсну lica mojih ćerki kad im saopštim da im je mama odsad nezaposlena.

– Dakle, šta kažeš?

Naglo sam ustala uz škripu stolice.

– Jebi se, Toni.

Kloina hronika

Pre svega, želim da vam zahvalim na svim komentarima. Kad sam, pre godinu dana, započela ovaj blog, nisam znala da će toliko vas čitati razmišljanja jedne adolescentkinje od sedamnaest godina, koja se oseća loše u svojoj koži. Hvala. <3

Kloe

Namestila sam beretku i bacila poslednji pogled u ogledalo. Savršeno. Sakrivena iza pudera i ruža, bila sam spremna da se suočim s novim danom.

Sjurila sam se niz tri sprata stavljajući usput slušalice u uši. Dole su vrata i dalje zjapila razbijena i hladan vetar uvlačio se na stepenište. Kad bi samo mogao da odnese smrad mokraćе.

Lili je već bila na autobuskom stajalištu. Dala mi je znak rukom, ignorisala sam je i nastavila svoj put. Ni ovog jutra nisam ušla s njom u autobus.

Zašto bih išla u gimnaziju? Moja budućnost je već određena. Kroz tri meseca, položiću maturu i upisaću se na Filozofski fakultet. Tamo nikada neću kročiti nogom. Najgori plaćaju studije, a najbolji ne.

Juče ujutro, mama je primila još jedno preporučeno pismo. Sakrila ga je u džep pantalona, sa ostalima, ali ja nisam glupa.

Pored posla u restoranu, pegla za komšije. Ne mogu više da budem na njenoj grbači. Sledeće godine ću da se zaposlim.

Prošla sam kroz centar posmatrajući kako oživljava. Jutro uvek miriše na nadu. Možda je baš ovo dan kad će se sve promeniti. Desiće se neki susret. Neka ideja. Neko rešenje. Neki odlazak. Svakog jutra, u svojoj glavi zapisujem olovkom na papir svoje snove. Svake večeri ih brišem.

Jednim pokretom ruke pozdravljala sam one na koje sam nailazila. Tokom ovih pet godina, koliko živimo ovde, upoznala sam svakoga. Lejlu, koja je vodila Asju i Elijasa u školu. Madam Lopes, koja je pila kafu na prozoru. Ahmeda, koji je upravo prilazio kolima. Marsela, koji je šetao svoje dve čivave. Ninu, koja je trčala da ne propusti autobus. Džordana, koji nije uspevao da pokrene skuter. Ljudmilu, koja je palila cigaretu ispred ulaza u zgradu D.

– Čekala sam te – rekla mi je otvarajući vrata.

Živi na sedmom spratu, u jednoj garsonjeri. Bio je to prvi put da dolazim kod nje. Pokazala mi je da sednem na kauč.

– Malik mi se kune da si ti pouzdana – ispružila se da dohvati paketić ispod niskog stola. – Je li to istina?

– Pouzdana sam.

– Od koga obično kupuješ?

– Nikad dosad nisam kupovala, ovo mi je prvi put. Pušim džointe kad mi prijatelji ponude.

– Okej. Da vidim prsten.

Pružila sam joj zlatan prsten, ona ga je posmatrala kao da se razume u nakit.

– Ovo vredi deset, okej?

Potvrdila sam glavom odlučno, kako bih prikrila da nemam pojma šta znači „deset“. Pokazala mi je nekakvu braon kockicu, umotala je u aluminijsku foliju i dala mi je u ruku.

– Ako te neko pita, ovo ti je prodao Džo.

Stavila sam paketić u svoj ranac, među školske sveske i knjige, zatim sam krenula prema vratima. Spremala sam se da ih zatvorim za sobom, kad mi Ljudmila dobaci:

– Reci mi, jesi li ti ona riba što je pobedila na literarnom konkursu prošle godine?

Napravila sam se da je nisam čula i zatvorila vrata za sobom.